

Wuokra-wälikirja.

Omistajaksi Kantalan tarttamaan Luspiisten
 pitäjän Kantalan kylässä kuuluvaan Raiskion
Raiskion torppaan etan täten ajuttaen Juha Juhanspöykä
 seuravilla ehdoilla.

1:o) Wuokra-aika on 10 vuotta, alkaen Marrs kuun 14 päivästä vuonna 1904, jolloin wuokramies saa ottaa tilan haltuunsa. Wuokravuosi luetaan samasta päivästä.

2:o) Torppa annetaan wuokralle rakennuksineen, tiluksineen niin kummosa, kuin se toimitettavaassa tulotatelmuksessa havaitaan olevan.

3:o) Yllä olevasta torppasta suorittaa torppari vuosittain kartanoon weroa:

a) rahassa: Kaksi satan kahvipöytä /200/ Smurkkaa

b) luonnossa: woiita, lantjoja, marjoja y. m., kaikki werotapaheet täyhtimistöistä ja moitteetonta tawaraa, kuten alla seuraa: Yksi (1) kilo rullaja yksi pehtiminen sekki, kuusikasta (1/16) litraa suolukasta yksi (1) litra mansikkuita, kolme (3) syltä halkeja

Kaikki yllä mainitut pitää olla täysin suoritettut ennen Tuomaan päivää.

c) päivätyössä omassa ruu'ossaan: 1:o) wikkopäiviä. Joka wikko — hevospäivää ja wiestäpäivää ympäri vuoden. Hevospäivien ajemasta otetaan jalkapäiviä, jolloin 2 hevospäivätyöstä on tehtävä 3 jalkapäivää, silloin, jos torpparin hevonen joskus on niin woiaton ja huono, että katjotaan sen, ei woiwan olla parisja toisten torpparien eli talon hevosien kanssa. 2:o) mattapäiviä. Wuoden tulussa mattoja: 2 pidempää ja 1 lyhyt mattoa tahti päivä. Jos mattoja ei ole tehtävänä, on mattapäivät suoritettavat hevosätyössä niinkuin muutkin weropäivät, ja on niitä tehtävä milloin talosta määrätään. 3:o) apupäiviä. Sinwella 30 apupäivää hevosella ja 60 apupäivää jalkajin, joita jalkapäiviä työn laadun mukaan täyhtimöimäinen nainenkin woi suorittaa. Milloin tarwe waatii olkoon isännällä oikeus kutsua useampiakin apupäiwäläisiä yllämainitusta torppasta. Apupäiviä tehdään riittämin y. m. työssä

4:o) Työpäivän pituus on Lehtakuun 1 päivästä Huhtikuun 1 päivään noin kello 6 to aamulla Wälöön aikaan 10 kello, ja jällellä olevana wuoden aikana kello 5 to 6 illan lukuunottamatta ruokalomat, joita on kartanon hallinnon määräykien mukaan yksi tunti Leht kuun ja Huhti kuun wälisellä aikana, mutta kaikki jälellä olevan wuoden aikana, kettäen suurusloma 1 tunnin sekä päiväwälistoma 1 tunnin ajan.

Suom! Kaikista ylläolewista päivätyöistä olkoon huomautettu, että ne ylösanomijien uballa ilman laillista muuttopäivää, ovat kertelemisittä ja rebellisesti täyhtettävät, ja olkoon niiden suhteen vielä huomautettu, että torpparin pitää aina heti totella käsktä työhön, eikä ilman ilmoitettua estettä pois jäädä. Ilmoittamattomasta pois jäämisestä satoitetaan torpparia 1 päivätyöillä joka kerralta. Vielä pitää torpparin lähettää työhön sellaista wätkä ja hevosia, joilla on woiimaa ja halua päivätyöitten täyhtämiseen, etteiwät ole häiriöksi ja esteeksi muille työssä. Jos torpparin hewosta tarwitaan pariin kartanon eli muiden torpparien hewosten kanssa mihin ajoon tahansa, niin sitä ei saa kieltää. Jos torppari laittaa uppimiskaisen eli muuten kelwottoman päivätyöläisen, jota isäntä ei woi täyhtäki hyväksyä, lähetetään se takaisin ja on torpparin itse tulwata työhön eli hankittawa toinen päivätyöläinen. Työissä pitää torpparilla itsellään oleman kaikki työ- ja ajokalut ja pitää ne ehdottomasti oleman sellaisia, kuin kartanonkin kalut eli muuten isännän hyväksymät. Jos päivätyöistä anne-

toimittavuutta, ovat ne aina niitä joitain osia perittäneet, ja jos ei niin tehneet, on päättänyt menettää
lunastuksen. Jos kosa työssä tulemista tuottaa torppaan katoilla, että se joutuu töihin toiseen läheisempään
torppaan, on se tässä aina tähtänyt ja sen laatuun työssä jatkoon torppari jattaa yhden päättämisen jota
kivolta. Näinään ajatamaa työntekijä ja etunehä, ovat ne kerrä toisista, on aina ja joka paikasta ehden
tomaksi totellava, jota erittäin varoitetaan.

26. Vielä tässä osassa kunnossa, patti kalliin osten pöytäsi ympäri olemat aikat ja omilla maan
laina olevia oja

Aitans- ja ojitusselvityksien tähtämisessä on katielmuksilaitoksen päästä ja arvioimista täysin seurattava.

26a. Illostret ja palovakuutusmaksut. Torppari vastaa kalliista torppasta ja torppan väestä meno-
mised malluista ja illostreista. Ovatpa ne mitkä utumillia tahansa, näiden joukossa myös palovakuutusmaksut
sista. Palovakuutusmaksu pitää itään huolen, ja kateasti rakennuksesta määrätään erittäin pumaineen ja erit-
tään mauden alneiden ja tuon arvo. Jos joka rakennus torppasta palaa, nostaa itään palovakuutusmaksun
ja pidättää siitä itelleen pumaineiden ojan ja loppu jää torpparille, joka on edesvastauksessa uuden rakennuksen
laittamisesta täyteen kattoon pumaineen sijaan. Jos uusi rakennus tarvitaa entistä suurempi, ottaa torppari
velvollinen kunnon rakentamaan, oipa entinen palanut tai vanhuudesta ruyyettunut, mutta katielmuksilaitos-
arvion mukaan kooi hän silloin itäänkää korvausta suuremmista kateammuksistaan. Muuten pidettävä torp-
pari ja hänen väkensä tulla erittäin varovasti. Ja kielletään torpparia ja hänen väkensä Loukkaan 15
päimän ja Syyskuun 15 päiväin välisellä ajalla 20 markan saken uhalla ja wadingonformaamien velvollisuu-
della, talonjännän eli tuojohotajan luvotta irtetämisessä tulla ulkona kedolla, metsässä eli niittumalla. Torp-
pari ei mndekään saa riikittävää, heinäladioissa eli muissa ulkokuoneissa polttaa tupakkaa, ei kotona eikä katu-
nossa. Jos torppari ja hänen väkensä rikkoo tätä vastaan, ottaa joka erittä wikapää, ~~2000~~ markan
katielmuksilaitos, joka menee torpparien apukassaan; sitä paitsi on torppari velvoitettu suorittamaan kalliin katu-
ja korvauksena tapotuneen wadingon. Torpparin velvollisuus on myös ottaa oha kuumankuorma kuumakäsi-
ja kotareiden unoitukseen, milläkin kellaista talon tehneeksi määrätään. Jos kulowalka karratti talon eli la-
himpien noaparien metään, on torppasta siellä oltava yhden miehen koko palon ajan joamatta siitä mitään pumai-
tusta huollessa.

26b. Siljelys- ja rakennusvelvollisuus. Vetojen ja niittäjen siljelyksessä on ehdottomasti noudet-
tettava kokeneen agronomin kautta vast'edes ehkä toimitettavaa siljelysuunnitelmaa. Niittuväljetä ei
pidettävä kuoissa kunnossa ja itännän määrätseen mukaan pitää torpparin uoofittain ohtaman wandingon
kerrin tää paremman siljelyksen. Samaten pitää torppari kalli rakennukset torppaan tässä kunnossa
ja jos tarve waatii rakentaa uusia ruyyettuneiden sijaan. Rakennuksiin nähden tulee wuokrumeiden talon
metsässä otettua mukaan joatavilla puu- ynnä muilla rakennusaineilla alempaan määrättyllä ajalla reide
seuraavat forjaukset, joihin nähden wuotuisen wuokrumanfu on iten määrätty, että wuokrumees tulisi maan-
tusta forjauksista forjattui:

Jokaisen lämmittämään huoneenja wuokrumees luttamaton itäänkää, jeli wuokrumees jokaisen tässä
ajomunkunnossa olevan ulkuruukkunuffensa ja pitämään maaten seinät, pecumannot, wälikatot, alkamat ja ovet
täysin tiivistä ja kunnossa jeli muurit ehjinä. Kalliin torppan rakennuksiin wuokrumees kalliinmaan nurffa-
laudat. Kalliiden kunnossapitoa waarten pitää itäänkää eli se, jonka hän sijaansa ajettua, kahden wuokruman wuokr-
kanon, joista torpparit wuokrumees toisen, torpparissa katielmuksilaitos joka kolmas wuosi eli useimmiten, jos tarve
niin waatii. Näissä katielmuksissa merkittään toimitusohjeaan huoneiden ja tiluitten tila, onko ennen annettuja
katielmuksilaitos ja mitä wuokriteisä itään huoneissa, siljelyksissä, aidoissa ja oissa, jeli miten ne onot forjau-
tamat. Mutuksi itännän ja torpparin wälillä joatavilla merkittään toimitusohjeaan. Torpparin tulisella tilalle

ja kalliin
siljelyksissä
katielmuksilaitos
wälikatot ja
alkamat

26c.
kalliin
wälikatot
alkamat
siljelyksissä
torppari
katielmuksilaitos
wälikatot ja
alkamat

muuta kalliin

Torppari
siljelyksissä
katielmuksilaitos
wälikatot ja
alkamat

siljelyksissä
katielmuksilaitos
wälikatot ja
alkamat

kalliin
wälikatot
siljelyksissä

siljelyksissä
katielmuksilaitos
wälikatot ja
alkamat

eritä on

jeli wuokrumees
siljelyksissä
katielmuksilaitos
wälikatot ja
alkamat

ja hänen siitä lähtiesjään toimituksia katjelmuksesta sekä muulloinkin wahwistamat weroatmiehet toimituskirjan allekirjoituksellaan. Tällaisessa katjelmuksessa toimituskirjaan merkittjä ja weroasten miesten wahwistamia puutteellisuuksia pitää torpparin samassa katjelmuksessa määrätyn ajan kuluessa parantaa. Weroasten miesten wahwistamia muistutuksia vastaan ei saa waalittaa.

8.o). Rakennusain, aidakitti ja muutji kotitarpeiksi tarvittavia mänty- ja kuusi-puita ei saa ottaa muita kuin isännän eli hänen määräämänjä henkilön merkitsemä, jos sitä määrystä vastaan rikkoo, maksakoon torppari jokaisesta mänty- ja kuusi-puusta yksi markkaa rungosta yhteiseen torpparien apufasjaan ja isännälle rungon hinnaan. Mitä torppasja rakennetaan rehu- tai niittulatoja, kalustohuoneita tai muita sellaisia, owaat ne rakennettawat laudoista tai pinnoista ja totot päristä tai oljista, eikä puolikkaista, ja maajan talo saba-laitosiin pinnat, waan on ne torpparin paikalle itse wadettawat. Jos näitä tawaroita ei ole jantawissa, on torppari welwollinen ilman korwausta totona sabaamaan tarpeensa. Rautti naulat on torpparin itse hankittawat. Polttopuitheen käyttöön torppari maasja oswia kuivia puuta sekä otjia ja kantoja niin paljon kuin niitä maasja löytyy. Hakojen takia ei saa yhtään mänty- ja kuusi-puuta, ei edes taimia kaataa, waan on käytettävä katojia, puuja p. m. lehdeksiä ja mitä kaadetuista tarpeista ieta perkaufsesta hatoja fotoontuu. Hakojen asemesta käyttöön torppari sanmalpehtua.

Torpparin on hankittawa wuodesja sinwella talwen waraksi lehdeksiä wähintään 50 kuormaa omilta tiluksilta ja yhteiseltä laiturulta; jos ei ole sitä määrää, on maksawa torpparien yhteiseen apufasjaan 30 penniä kuormalta. Polttopuunwetin wähentämiseksi on torpparin kireimmiten hankittawa ietseen pelutone sekä muuripata ja heililaitos.

9.o). Torppari saapi omaksi tarpeeseen hakata hakkoja ja riipi-puita 30 kuutio metriä maasja olesista puista ja _____ kuutiometriä wästyistä koiwuja ja lepyä kartanon määräämistä paikasta ja tarkkojen sääntöjen mukaan; jos nämät eiwaat riitä, niin maksaa torppari isännälle 50 penniä kuutiometriltä, mutta jos hän wähemmällä tulee toimeen, saa hän isännältä saman maksun kuutiometriltä _____

10.o). Soiden ja kasien polttaminen ilman lupaa on torpparilta kielletty; kuten myös metsästyö ja kalaustyö. Winkäänlaatuisia metsäntuotteita ei torpparilla ole lupa wiedä omista piireistä pois, ei waihtaa eikä myydä. Sama on laita heinien ja kaitennimisten tarjanrehujen kanssa. Kuutenkin saakoon torppari isännän suostumuksella ja tiedolla myydä toiselle kartanon torpparille liitoja rehuworojaan.

11.o). Kartajaan saa torppari pitää yhteisellä sitä warten eroitettulla laiturilla, mutta jos se talon eli toisten torpparien wilsjelysmaille tunkee pohoja tekemään, olkoon torppari welwollinen korwaamaan wahingon lain mukaan. Etukaita pitää torpparilla olemalla yli wuoden, ellei isäntä anna luvun olla alemman: 2 bewosia, lehmä, joka tpuurinalaa kohen wilsjelyä maata 1, lampoita korkeintaan 2, wuobia ei saa pitää paiti sitaltä tai lieka-wuorasja.

12.o). Mitään kuulumattomia henkilöitä ei torppari saa luonaan suojia eikä kirjojiaan pitää.

13.o). Kartanon alle kuulwasta wäestöstä ei torppari saa palkata isfelteen, ei taloon apupäiwäläisetji eikä omiin töihinä fetään ilman isännän lupaa.

14.o). Torpparien yhteisestä apufasjasta annetaan apua hakkojen ja muiden wahinkojen helpoittamiseksi ieta yhteistoiminnan edistämiseksi, mutta aluksi annetaan apua ainoastaan jurempien wahinkojen sattuesja tarwittawille, waan rahaston wartuttua niin jureksi, että wuotuiset totot nousewaat yli sadan markan, niin käytetään osa korwista joka wuosi yhteisten koneiden, apulannoitusten hynnä muiden jellaisten ostoon. Myös käytetään rahaston waroja ja korwoja wanhojen, iäkkäiden ja siwulloisten torpparien sekä heidän palvelijoittenja eläetamuksi. Tätä rahastoa hoitaa kartanonomistaja sekä kati torpparien keskuudestaan walittewaa apujäsentä, jotka yhdessä owaat täydesjä tilintewelwollisuudesja ylläolewista waroista.

15.o). Allamainituista syistä voi kartanonomistaja heti ilman laillista muuttopäivää eroittaa torppaan sen vuokraajan, joka on pitänyt laillista edesvaatusta, meluollinen valittutsemaan kaikki tämän kautta suutuneet vahingot, jotka oheisa torppari menettää kalien oikeutensa apukasään, vuoden kasvuihin ja mahdollisesti löpymään eläinten ruokaan. 1:o Kun torppari vapaaehtoisesti on rikkonut tämän vuokravälisijän sääntöjä ja ehtoja vastaan. 2:o Kun torppari harjoittaa juoppoutta, haurautta tai muuta yleistä huonetta ja järjestystä vastaan jotavaa elämää, kalafapokoitteista, nurkkatanssien pitämistä eli muuta sellaista. 3:o Jos torppari tuomitaan yleisen lain rikkomisesta tai joutuu kiinni petoksesta, metänvarkaudesta tai kätkee pohjamaiseja ihmisiä. 4:o Jos torppari käyntyäy sopimattomasti isäntäänsä tai hänen ajettamia läskijsidätään kohtaan tai saattaa väkivoilla juomilla isännän ajettamat etunlehet ja töiden johtajat toimintuja keltuottomiksi ja tykenemätömiksi.

16.o). Jos vuokraaja kuolee ennen vuokra-ajan loppua, ilmoittatoot perilliset heti isännälle, tahtovatko he torppaa edelleen pitää ja kuka heistä eli heidän puolestaan vastaa vuokravälisijän täyttämisestä. Jos isäntä asian huvoälym, nauttiivat perilliset vuokraoikeutta ajan loppuun, mutta jos eivät voi tahi tahdo sitä käyttää, jättäköö torpan laillista muuttoaikaan nautittuun.

17.o). Kun vuokraaja lähtee tilalta vuokra-ajan loppuun tai omasta tahi kartanon puolesta irtisanotuna, jolloin irtisanominen pitää tapahtua Tuusulanpäivänä tai sitä ennen, jeta *Yous* — muutto Maaliskuun 14 p. *entä kuorma*, jättäköö saman verran suvitouelle ja kehanuofii valmistettua maata, kuin viimeisinä muuttamijän edellisinä vuosina on tilalla ollut. Niimitään olkoot kaikki tarpeelliset ja tarvoilliset tahoajat tehdyt. Pöhalanta pois ajettu ja sijalle mutta rutua *100* kuormaa ajettu jeta riisipuita *12* kuutiometriä ja hakkoja *8* kuutiometriä hakattuna.

18.o). Muutoin on noudatettava laki maantvuokrausta maalla kejukuun 19 päivästä 1902.

Tätä vuokravälisijän on nhdäpitämä kappale laadittu molemmille osionosajelle; mikä kaikki täten vahvutetaan.

Luopijainen Kaulola Joulukuun 17 päivänä 1903.

H. H. Pätiälä

Tähän vuokrasopimukseen tyydyn ja sitoudun sitä tarkoin noudattamaan. Kaikka ja aita kuin alla.

Juha Juhanspoika Paistio
(Vuokraaja)

K

Todistavat:

aj: Alenius

Juha Paajala

H